

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Навчально-науковий інститут природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій



«Затверджую»

Ректор університету

Олександр САМОЙЛЕНКО

січня 2024 р.

ПРОГРАМА
комплексного кваліфікаційного
екзамену з математики,
методики навчання математики та психолого-
педагогічних дисциплін

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Математика)

Освітній рівень: бакалавр

Форма навчання: денна, заочна

Ніжин – 2024

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Математика)

Освітній рівень: бакалавр

Форма навчання: денна, заочна

Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти (Математика). Учитель математики.

Укладачі програми:

к. ф.-м. н., доц. Тарасенко О.В.

к. ф.-м. н., доц. Віра М.Б.

к.п.н., доц. Самойленко О.В.

к.п.н., доц. Щотка О.П.

Схвалено кафедрою інформаційних технологій, фізико-математичних та економічних наук навчально-наукового інституту природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій протокол № 10 від 22 січня 2024 р.

Схвалено кафедрою педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв протокол № 7 від 10 січня 2024 року

Затверджено Вченою радою навчально-наукового інституту природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій протокол № 7 від 24 січня 2024 року

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ І УМІНЬ	4
2. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ	6
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	7
4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ	12
ЧАСТИНА I. ВИЩА МАТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ.....	12
1.1. Алгебра і теорія чисел	12
1.2. Геометрія	13
1.3. Математичний аналіз, теорія функцій та диференціальні рівняння.....	14
1.4. Шкільний курс математики з методикою навчання математики	15
ЧАСТИНА II. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА	16
2.1. Основи загальної педагогіки	16
2.2. Теорія освіти і навчання.....	16
2.3. Теорія виховання	17
2.4. Школотзнавство.....	18
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену складається з двох частин «Вища математика і методика навчання математики» (частина I), «Психолого-педагогічна підготовка» (частина II).

Головним завданням комплексного кваліфікаційного екзамену є виявлення у випускників університету рівня знань фундаментальних розділів математики, ступеня підготовки до практичної діяльності в якості вчителя математики базової школи.

Метою екзамену є контроль рівня загальної математичної культури випускників і перевірка фактичних знань, умінь та навичок з фундаментальних розділів математики, які необхідні при викладанні математики в закладах загальної середньої освіти та є базовими для успішного продовження навчання на другому рівні вищої освіти; рівня засвоєння програмового матеріалу з курсів елементарної математики та методики навчання математики, рівень методичної підготовки, готовність до подальшої професійної діяльності на посаді вчителя математики.

1. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ І УМІНЬ

Частина I

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з математики, методики навчання математики та психолого-педагогічних дисциплін містить основні питання з курсів **лінійної алгебри, вищої алгебри та теорії чисел; аналітичної, конструктивної, диференціальної та вищої геометрії; математичного аналізу, теорії функцій та диференціальних рівнянь, елементарної математики, методики навчання математики**, які об'єднані в чотири розділи: «Алгебра і теорія чисел», «Геометрія», «Математичний аналіз, теорія функцій та диференціальні рівняння», «Шкільний курс математики з методикою навчання математики».

На екзамені з розділів вищої математики студент повинен продемонструвати вміння формулювати означення і теореми, наводити при необхідності ілюстрації, застосовувати теоретичні факти до розв'язування конкретних задач.

Відповідаючи на теоретичне питання екзаменаційного білету, студент повинен продемонструвати свідоме володіння математичними поняттями, про які йде мова в даному питанні, та показати загальне розуміння відповідної математичної теорії. Від студента не вимагається проведення детальних математичних викладок з доведенням усіх тверджень, які стосуються питання білету. Він повинен викласти основні положення теорії, яка стосується даного питання (аксіоми, теореми, формули, методи, алгоритми тощо) в строгій логічній послідовності та обґрунтувати основні з них.

Орієнтовний обсяг інформації з кожного питання даної програми, якою повинен володіти студент, визначається методичними вказівками, які розробляє і затверджує кафедра інформаційних технологій, фізико-математичних та економічних наук.

За рішенням атестаційної комісії на екзамені під час підготовки до відповіді студентам можна дозволити користуватись підручниками та навчальними посібниками, вказаними в програмі.

Екзаменовані повинні володіти:

- теоретико-множинною і логічною символікою, основними поняттями алгебри і теорії чисел (алгебраїчна операція, група, кільце, поле, векторний простір, лінійна залежність і лінійна незалежність, базис і розмірність простору, лінійні оператори, матриці і визначники, прості числа, подільність, конгруенції, многочлени); мати чітке уявлення про основні числові системи і їх будову, володіти навичками розв'язування систем лінійних рівнянь, знати основні арифметичні застосування теорії конгруенцій.

- структурною точкою зору на геометрію, із сучасним аксіоматичним методом, основними фактами геометрії Лобачевського; мати загальні уявлення про елементи багатовимірної геометрії афінного і евклідового просторів; вміти застосовувати теоретичні знання на практиці, зокрема, до доведення теорем і розв'язання задач шкільного курсу геометрії. Це означає, що при відповіді екзаменовані повинні продемонструвати достатньо широкий погляд на геометрію та її методи, а також на елементарну геометрію з точки зору вищої, готовність викладати шкільну геометрію, незалежно від того на якій аксіоматиці вона побудована, тобто готовність працювати в школі за будь-яким посібником.

- основними поняттями математичного аналізу (функція, послідовність, ряд, границя, неперервність, похідна, інтеграл, міра); мати чітке уявлення про метричний простір та основні елементарні функції дійсної та комплексної змінної; володіти навичками обчислення границь, похідних, інтегралів; вміти розв'язувати найпростіші типи диференціальних рівнянь; знати застосування диференціального та інтегрального числення, а також диференціальних рівнянь до розв'язування практичних задач.

Основою програми екзамену з розділу методики навчання математики є нині діючі програми з елементарної математики та з методики навчання математики.

Рівень сформованості знань, умінь та навичок студентів повинен задовольняти наступним вимогам:

- вміти виконувати логіко-дидактичний аналіз шкільних підручників, конкретних тем;
- проводити методичний аналіз педагогічної і математичної літератури, програм, навчально-методичних комплексів;
- планувати і конструювати систему різних форм організації навчального процесу;
- здійснювати оптимальний відбір змісту, методів, прийомів навчання, засобів навчання та СКТ;
- організовувати і управляти діяльністю учнів на різних етапах засвоєння знань;
- мати уміння і навички в організації і проведенні факультативних курсів з математики;
- здійснювати контроль за роботою учнів.

Частина II. Рекомендації щодо розв'язку педагогічних ситуацій

Розв'язання педагогічних ситуацій допоможе студентам пов'язати свої теоретичні знання з психолого-педагогічних дисциплін з практикою і на цій основі виявити педагогічні компетенції. Така робота сприятиме розвитку творчого мислення майбутніх учителів-вихователів, формуванню педагогічних умінь і навичок. Різний зміст педагогічних ситуацій сприяє включенню студентів у самостійну по-

шукову роботу.

Орієнтовний алгоритм розв'язання педагогічних ситуацій, запропонованих Л.В. Кондрашовою.

1. Проаналізуйте мікросередовище, в якому відбувається дія, подія, явище. Виділіть із запропонованої педагогічної ситуації проблему та коротко сформулюйте її сутність.

2. Переведіть факти, подані в ситуації, на мову педагогічних категорій.

3. Виявіть суперечність, джерело розвитку події, явища, що аналізується. Визначте характер, форму і спрямованість цього розвитку.

4. Визначте педагогічні категорії, представлені в педагогічній ситуації.

5. Висуньте гіпотезу у формі можливої відповіді або шляхи її пошуку.

6. Встановіть на основі яких педагогічних впливів досягаються цілі і результати виховання, навчання.

7. Виясніть, чи може досягти мети педагогічний вплив учителя, класного керівника, батьків тощо.

8. Назвіть положення педагогічної категорії, які були вдало чи невдало використані в цій ситуації.

9. Вкажіть помилки, які були допущені в цій ситуації і перешкоджали досягненню позитивного результату.

10. Назвіть, які форми, методи, засоби педагогічного впливу можна було б використати в цій ситуації щоб досягти позитивного результату.

11. Визначте, який позитивний досвід можна взяти собі на майбутнє.

12. Зробіть висновки і оцініть педагогічну ситуацію з точки зору її типовості для педагогічної діяльності вчителя.

2. Форма проведення екзамену

Комплексний екзамен проводиться в усній формі за білетами, затвердженими кафедрами інформаційних технологій, фізико-математичних та економічних наук; педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту. Кожен білет містить три завдання:

– **завдання 1** перевіряє знання основних понять розділів «Алгебра і теорія чисел», «Геометрія», «Математичний аналіз, теорія функцій та диференціальні рівняння», здатність їх оперативно відтворювати. Зміст цього завдання черпається з даної Програми.

Теоретичні відомості екзаменованій повинен продемонструвати у ході розв'язання задачі запропонованої зі збірника¹. До уваги беруться вміння добре оформляти розв'язання задачі, аргументувати логічні кроки і використовувати відповідну символіку.

– **завдання 2** дає змогу перевірити знання методичних вимог щодо вивчення математичних тверджень, понять, розв'язування задач конкретної теми діючої програми з математики базової школи; професійні вміння й навички проведення фрагментів уроків із застосуванням СКТ, оптимального відбору методів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності.

¹ Збірник задач до комплексного кваліфікаційного державного екзамену (вища математика): навчально-методичний посібник / укл.: Віра М.Б., Тарасенко О.В., Чоренька О.В. Ніжин: Видавництво НДУ, 2019.

На прикладі роботи над задачею запропонованої у білеті зі збірника² студент повинен розкрити методичні вимоги щодо роботи над нею.

Під час підготовки до питання з методики навчання математики студент може користуватися програмою з математики для закладів загальної середньої освіти, підручником.

– завдання 3 передбачає аналіз психолого-педагогічної ситуації з теоретичним обґрунтуванням.

Результати складання екзамену оцінюються у формі рейтингового балу за національною та 100-бальною шкалами.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

відповіді за питанням екзаменаційного білета (оцінювання в балах за кожним питанням відповідно до дисциплін, що виносяться на комплексний кваліфікаційний екзамен; до 25 балів)

Національна шкала оцінювання (4-бальна) / 100 бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу		
	вищої математики		ШКМ та методики навчання математики
	<i>відповідь на теоретичне питання</i>	<i>практична задача</i>	
Відмінно (5) / 22-25	повне і правильне формулювання всіх теоретичних фактів – означень, теорем, наслідків з них тощо, повне і правильне обґрунтування основних фактів, ілюстрація викладання теоретичного матеріалу вдало підібраними прикладами, повні і правильні відповіді на додаткові запитання	повне і правильне розв'язання з належним обґрунтуванням всіх логічних кроків	Студент володіє: повнотітним і фактичним апаратом шкільного курсу математики (ШКМ) на поглибленому рівні; комплексом методичних знань та вмінь, який характеризується системністю та концептуальністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Студент проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу методичних знань, здатний самостійно і творчо використовувати методичні уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання математики. Студент спроможний

² Збірник задач з елементарної математики до комплексного кваліфікаційного екзамену з математики та методики навчання математики: навч.-метод. посіб./ укл.: Н.А. Барило, Л.М. Бойко. Ніжин: Видавництво НДУ, 2019.

			<p>самостійно формувати нові методичні задачі, розв'язувати нестандартні методичні задачі. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Студент проявляє інтерес до актуальних проблем МНМ, може під керівництвом викладача вибрати предмет дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>
Добре (4) / 19-21	повне і правильне формулювання всіх теоретичних фактів – означень, теорем, наслідків з них тощо, повне і правильне обґрунтування основних фактів, можливо відсутність прикладів, неповні відповіді на додаткові запитання	повне і правильне розв'язання, наявність незначних логічних прогалин в обґрунтуваннях або незначних технічних помилок	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом ШКМ на поглибленому рівні. Студент володіє комплексом методичних знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний самостійно вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих методичних умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих методичних задач. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як про-</p>

			фесійно значущий.
Добре (4) / 16-18	повне і правильне формулювання всіх теоретичних фактів – означень, теорем, наслідків з них тощо, правильні, але можливо неповні, відповіді на додаткові запитання	частково правильне розв'язання (містить деякі правильні виконані кроки), наявні помилки або відсутні деякі кроки розв'язання	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом ШКМ на поглибленому рівні, усвідомлює взаємозв'язок між компонентами методичної системи як предмета дослідження МНМ, може усвідомлено застосовувати знання про цілі, зміст, методи та прийоми, організаційні форми і засоби навчання математики при реалізації функцій планування, керування діяльністю учнів, у ході власної аналітико-синтетичної діяльності. Комплекс знань з МНМ частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Студент усвідомлює особливості навчальних, математичних та методичних задач. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Студент спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.
Задовільно (3) / 13-15	правильне формулювання всіх основних теоретичних фактів – означень, теорем, наслідків з них тощо, неправильні або неповні, відпо-	наявність помилок у розв'язанні (відсутні або не-правильні деякі кроки)	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом ШКМ на підвищеному рівні, може проілюструвати власними прикладами особливості реалізації змістових ліній ШКМ, цілі, зміст,

	віді на додаткові запитання. Допущена груба помилка.		методи і прийоми, організаційні форми та засоби навчання математики, частково усвідомлює специфіку навчальних, математичних та методичних задач, має знання про дії та відповідні їм операції щодо розв'язування типових задач. Однак процес самостійного розв'язування методичних задач потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність студентів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.
Задовільно (3) / 10-12	формулювання основних теоретичних фактів, неправильні або неповні відповіді на додаткові запитання	наявність суттєвих помилок у розв'язанні (відсутні деякі кроки)	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом ШКМ на підвищеному рівні, може відтворити особливості реалізації основних змістових ліній ШКМ, частково усвідомлює зміст прийомів, які застосовує вчитель з метою прийняття учнями цілей навчання математики, може відтворити перелік методів, засобів та організаційних форм навчання математики і методів математики, які вивчаються в ШКМ. Має уявлення про специфіку навчальних, математичних та методичних задач. Виконання методичних дій при розв'язуванні

			методичних задач частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.
Незадовільно (2) / 6-9			Студент володіє понятійним і фактичним апаратом ШКМ на елементарному рівні, має уявлення про логічну будову ШКМ, його змістові лінії, про цілі, методи і прийоми, організаційні форми і засоби навчання математики в ЗОШ, має інтуїтивні уявлення про прийоми прийняття учнями цілей навчання математики, специфіку методів математики і методів навчання математики, може їх розрізняти. Виконання окремих методичних дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.
Незадовільно (2) / 0-5	не сформульовані основні теоретичні факти, методичні положення; приклади відсутні; неправильні або неповні відповіді на додаткові питання.	неправильне або відсутнє розв'язання	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом ШКМ на елементарному рівні, має уявлення про логічну будову ШКМ, його змістові лінії, про цілі, методи і прийоми, організаційні форми і засоби навчання математики в ЗОШ. Виконання окремих методичних дій відбувається неусвідомлено, у більшості випадків неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.

Завдання II частини оцінюється за 25-бальною шкалою.

Підсумкова оцінка комплексного кваліфікаційного екзамену є сумою оцінок за кожну складову екзаменаційного завдання.

Тривалість підготовки до відповіді на екзамені – до 1 години.

ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
ВІДМІННО	90-100
ДОБРЕ	82-89
	74-81
ЗАДОВІЛЬНО	64-73
	60-63
НЕЗАДОВІЛЬНО	35-59
	1-34

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

ЧАСТИНА I. ВИЩА МАТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

1.1. Алгебра і теорія чисел

Екзаменовані повинні володіти теоретико-множинною і логічною символікою, основними поняттями алгебри і теорії чисел (алгебраїчна операція, група, кільце, поле, векторний простір, лінійна залежність і незалежність, лінійні оператори, матриці і визначники, прості числа, подільність, конгруентність, многочлени), мати чітке уявлення про основні числові системи і їх будову, володіти навичками розв'язування систем лінійних рівнянь, знати основні арифметичні застосування теорії конгруенцій.

1. Натуральні числа (аксіоми Пеано). Принцип математичної індукції, різні форми індукції.

2. Основні алгебраїчні структури: групи, приклади груп, найпростіші властивості груп; підгрупи: означення і критерій; кільце, підкільце: означення і критерій, найпростіші властивості; поле, підполе. Найпростіші властивості поля.

3. Поле комплексних чисел. Алгебраїчна та тригонометрична форми комплексного числа.

4. Системи лінійних рівнянь. Критерій сумісності і визначеності системи лінійних рівнянь. Розв'язування систем лінійних рівнянь методом послідовного виключення невідомих.

5. Арифметичний n -вимірний векторний простір. Лінійна залежність і лінійна незалежність системи векторів. Ранг і базис системи векторів.

6. Існування ненульових розв'язків системи лінійних однорідних рівнянь. Фундаментальна система розв'язків системи лінійних однорідних рівнянь, її побудова.

7. Обернена матриця. Різні способи обчислення оберненої матриці. Розв'язування системи лінійних рівнянь матричним способом.
8. Визначники та їх властивості. Обчислення визначників 2-го, 3-го та n -го порядків. Правило Крамера.
9. Векторні простори, підпростори. Базис і розмірність скінченновимірною векторного простору.
10. Лінійні оператори. Матриця лінійного оператора. Зв'язок між матрицями лінійного оператора в різних базисах. Область значень і ядро лінійного оператора.
11. Власні значення і власні вектори лінійного оператора. Теорема про зв'язок характеристичних чисел і власних значень лінійного оператора. Зведення матриці до діагонального вигляду.
12. Теорема про ділення з остачею в кільці цілих чисел. НСД і НСК двох чисел і зв'язок між ними. Алгоритм Евкліда.
13. Прості числа. Нескінченність множини простих чисел. Канонічний розклад складеного числа у вигляді добутку простих чисел та єдиність такого розкладу. Канонічний запис та застосування такого запису до знаходження НСД і НСК чисел.
14. Означення і основні властивості конгруентності цілих чисел. Повна і зведена система лишків, їх властивості. Теорема Ейлера і Ферма.
15. Лінійні конгруенції з одним невідомим, теорема про число розв'язків. Способи розв'язування лінійних конгруенцій.
16. Многочлени над полем. Теорема про ділення з остачею. НСД двох многочленів. Алгоритм Евкліда.
17. Основна теорема алгебри та наслідки з неї.
18. Многочлени з дійсними коефіцієнтами. Спряженість уявних коренів таких многочленів. Незвідні над полем дійсних чисел многочлени та канонічний розклад многочленів над полем дійсних чисел.
19. Многочлени над полем раціональних чисел. Цілі і раціональні корені многочлена з цілими коефіцієнтами. Незвідні над полем раціональних чисел многочлени.

1.2. Геометрія

Студенти повинні володіти методами аналітичної геометрії, бути ознайомленими як з груповою, так і з структурною точкою зору на геометрію, з сучасним аксіоматичним методом, основними фактами геометрії Лобачевського, мати загальні уявлення про різні неевклідові геометрії, використовувати знання топології при означенні ліній і поверхонь, вміти застосовувати теоретичні знання на практиці, зокрема, до доведення теорем і розв'язування задач шкільного курсу геометрії. Це означає, що при відповіді студенти повинні продемонструвати достатньо широкий погляд на геометрію і готовність викладати елементарну геометрію незалежно від того, на якій аксіоматиці вона побудована, тобто готовність працювати в школі за будь-яким посібником.

1. Різні види систем координат на площині (афінна, декартова, полярна системи координат). Геометричний зміст координат точки.
2. Теорія прямих на площині: різні форми задання прямої, кут між прямими, відстань від точки до прямої (в аналітичному викладі).
3. Еліпс, гіпербола, парабола, їх канонічні рівняння і властивості. Класифі-

кація алгебраїчних кривих 2-го порядку на евклідовій площині.

4. Теорія площин у просторі: різні форми задання площини у просторі. Кут між площинами. Відстань від точки до площини (в аналітичному викладі).

5. Теорія прямих у просторі: різні форми задання прямої у просторі. Кут між прямими (в аналітичному викладі).

6. Взаємне розміщення двох площин, прямої і площини та двох прямих у просторі (в аналітичному викладі).

7. Елементи векторної алгебри в тривимірному евклідовому просторі. Скалярний, векторний і мішаний добуток векторів, їх властивості і застосування.

8. Поверхні обертання. Циліндричні та конічні поверхні (в аналітичному викладі).

9. Еліпсоїд, гіперболоїди і параболоїди (в аналітичному викладі).

10. Група рухів площини, їх аналітичний запис і класифікація. Основні підгрупи. Застосування рухів до розв'язування задач.

11. Теореми проєктивної геометрії: Дезарга, про гармонічні властивості чотиривершинника.

12. Теореми Паскаля та Бріаншона, наслідки з них.

13. Гладкі криві. Природна параметризація лінії. Кривина кривої.

14. Скрут кривої. Тригранник Френе.

15. Гладкі поверхні в евклідовому просторі. Перша квадратична форма поверхні та її застосування.

1.3. Математичний аналіз, теорія функцій та диференціальні рівняння

Студенти повинні володіти основними поняттями математичного аналізу (функція, послідовність, ряд, границя, неперервність, похідна, інтеграл, міра), мати чітке уявлення про основні елементарні функції дійсної та комплексної змінної, метричний простір, володіти навичками обчислення границь, похідних, інтегралів, вміти розв'язувати найпростіші типи диференціальних рівнянь, знати застосування диференціального та інтегрального числення, а також диференціальних рівнянь до розв'язування практичних задач.

1. Поняття числової послідовності. Границя послідовності. Основні властивості границь. Границя обмеженої монотонної послідовності. Число e .

2. Поняття функції однієї змінної. Границя функції в точці. Властивості границь. Деякі важливі границі.

3. Поняття функції багатьох змінних (на прикладі функції двох змінних). Границя функції в точці. Повторні границі.

4. Неперервність функцій однієї та кількох змінних. Властивості функцій, неперервних на обмеженій замкненій множині.

5. Поняття похідної для функцій однієї змінної. Похідні основних елементарних функцій. Диференційовність функції в точці, необхідні та достатні умови диференційовності. Правила диференціювання.

6. Умови сталості і монотонності функцій однієї змінної. Екстремуми функцій однієї змінної. Необхідні та достатні умови існування екстремуму.

7. Поняття диференційованості функції двох змінних. Диференціал та частинні похідні функції двох змінних. Екстремум функцій двох змінних. Необхідні та

достатні умови існування екстремуму.

8. Первісна та її властивості. Невизначений інтеграл. Основні методи інтегрування.

9. Інтеграл Рімана для функції однієї змінної. Необхідні та достатні умови інтегровності функцій однієї змінної. Основні методи обчислення інтегралів. Застосування інтеграла до розв'язування геометричних задач (знаходження площ та об'ємів).

10. Подвійні та потрійні інтеграли (означення, умови існування та обчислення).

11. Поняття криволінійного інтеграла. Властивості та обчислення криволінійних інтегралів.

12. Інтегрування функції комплексної змінної. Інтегральна формула Коші.

13. Числові ряди, властивості збіжних рядів. Ознаки збіжності додатних числових рядів. Абсолютно і умовно збіжні ряди та їх властивості. Знакозмінні ряди, їх збіжність. Ряд Лейбніца.

14. Степеневі ряди з дійсними та комплексними членами. Інтервал (круг) та радіус збіжності.

15. Основні поняття теорії диференціальних рівнянь: порядок, розв'язок, загальний розв'язок, інтегральна крива, початкові умови, задача Коші.

16. Диференціальні рівняння першого порядку, які інтегруються в квадратах (з відокремленими змінними, лінійні, однорідні, в повних диференціалах).

17. Лінійні однорідні диференціальні рівняння n -го порядку зі сталими коефіцієнтами. Побудова загального розв'язку.

18. Лінійні неоднорідні диференціальні рівняння n -го порядку зі сталими коефіцієнтами. Метод варіації довільних сталих.

1.4. Шкільний курс математики з методикою навчання математики

1. Узагальнення й систематизація знань учнів про натуральні числа.
2. Методика вивчення раціональних чисел, дій над ними, законів дій.
3. Методика вивчення цілих чисел, дій над ними, законів дій.
4. Методика вивчення дійсних чисел, дій над ними, законів дій.
5. Методика вивчення числових рівностей та нерівностей.
6. Методика вивчення лінійних рівнянь і нерівностей та способів їх розв'язування.

7. Методика вивчення дробово-раціональних рівнянь та нерівностей.

8. Методика розв'язування квадратичних рівнянь і нерівностей.

9. Методика вивчення тотожних перетворень цілих виразів.

10. Методика вивчення тотожних перетворень дробово-раціональних виразів.

11. Тотожні перетворення ірраціональних виразів.

12. Методика вивчення елементарних функцій.

13. Методика вивчення арифметичної прогресії та її властивостей.

14. Методика вивчення геометричної прогресії та її властивостей.

15. Методика вивчення систем лінійних рівнянь з двома змінними та способів їх розв'язування.

16. Методика вивчення аксіом планіметрії.

17. Методика вивчення паралельних прямих, їх властивостей та ознак паралельності.

18. Методика вивчення паралелограмів, їх властивостей та ознак.
19. Методика вивчення трапеції. Види трапецій та властивості.
20. Методика вивчення центральних та вписаних кутів.
21. Методика вивчення вписаних та описаних чотирикутників та їх властивостей.
22. Методика вивчення подібних трикутників. Ознаки подібності трикутників.
23. Методика вивчення метричних співвідношень у прямокутному трикутнику.
24. Методика вивчення поняття площі многокутника. Формули площ трикутників, чотирикутника.
25. Методика вивчення метричних співвідношень у довільному трикутнику: теорема синусів, косинусів та наслідки з них.
26. Методика вивчення правильних многокутників та їх властивостей.
27. Методика вивчення геометричних перетворень. Рухи та їх властивості.
28. Методика вивчення геометричних перетворень. Гомотетія та її властивості.
29. Методика розв'язування задач на побудову.
30. Методика вивчення векторів. Суть векторного методу розв'язування задач.

ЧАСТИНА II. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА

2.1. Основи загальної педагогіки

Педагогіка як наука і мистецтво. Й. Герберт, К. Ушинський про педагогіку як науку і мистецтво.

Процес формування і розвитку особистості. Єдність біологічних, соціальних факторів розвитку та власної активності дитини.

Проблема мети виховання особистості в психолого-педагогічній теорії і практиці. Всебічний розвиток особистості як мета виховання. Проблема мети виховання в сучасній зарубіжній школі.

Наукові засади вікової періодизації розвитку дитини. Врахування вікових особливостей розвитку учнів у навчально-виховному процесі.

Основні напрями психічного розвитку дитини в ранньому і дошкільному віці. Психологічна готовність до шкільного навчання.

Молодший школяр. Психологічна готовність молодшого школяра до виконання діяльності учіння.

Молодший і старший підлітковий вік. Провідна діяльність підлітка. Основні суперечності підліткового віку та особливості формування особистості підлітка.

Старшокласник як суб'єкт учбової діяльності. Готовність до професійного та особистісного самовизначення в учбовій діяльності старшокласника.

2.2. Теорія освіти і навчання

Психолого-педагогічні основи процесу навчання. Й.Г.Песталоцці, А.Дістервег, К.Д.Ушинський про розвивальне та виховне навчання. Основні компоненти процесу навчання.

Процес викладання. Процес учіння. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Роль педагогічної техніки в процесі навчання.

Закономірності й принципи процесу навчання. Дидактичні принципи у педагогічній спадщині Я.А.Коменського, Ф.В.А.Дістервега, К.Д.Ушинського.

Проблема змісту освіти в сучасній школі. Проблема перевантаження, обдарованих дітей, індивідуального та диференційованого підходу до них. Державні стандарти освіти. Реформування змісту освіти на сучасному етапі.

Технологічний підхід в освіті. Основні види сучасних технології навчального процесу.

Особистісно орієнтована парадигма освіти. Особистісно орієнтовані технології.

Загальне поняття методів навчання. Методи навчання в педагогічній спадщині Я.А.Коменського, Ж.Ж.Руссо, Й.Г.Песталоцці, К.Д.Ушинського, В.О.Сухомлинського. Основні засоби навчання. Педагогічна техніка як необхідна умова високоефективного використання вчителем методів, прийомів та засобів навчання.

Розвиток організаційних форм навчання в теорії і практиці. Урок – провідна форма організації навчально-пізнавальної діяльності. Основні вимоги до уроку. Нестандартні уроки. Особливості побудови уроків у залежності від навчального предмету, віку учнів і типу навчального закладу. Позаурочні форми організації навчання.

Проблема контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів в теорії і практиці навчання. Психологічні основи контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів. Досягнення і досвід безоцінкового контролю знань (Ш. Амонашвілі, Т. Гончарова та ін.). Оцінювання навчальної діяльності учнів у зарубіжній школі.

2.3. Теорія виховання

Виховання як цілеспрямований процес формування особистості. Психолого-педагогічні основи організації виховного процесу в школі. Вихованість як інтегративна властивість особистості. Закономірності і принципи виховання.

Основні завдання і зміст всебічного і гармонійного розвитку особистості. Технологія виховання. Психолого-педагогічні основи розробки педагогічних технологій виховання. Модель одиничного елементу процесу виховання (циклу виховання або виховного заходу).

Проблеми методів виховання: психологічний і педагогічний аспекти. Залежність методів виховання від мети, змісту, принципів, умов виховання, вікових та індивідуальних можливостей учнів. Нестандартні методи виховання

Методи формування моральної свідомості особистості.

Методи педагогічного стимулювання діяльності школярів і позитивного досвіду громадської поведінки.

Педагогічні та психологічні аспекти самовиховання та самоосвіти учнів. Самоорганізація – важлива умова самовиховання учнів. Педагогічне керівництво процесом самовиховання.

Психолого-педагогічні основи формування світогляду учнівської молоді. Світоглядна зрілість особистості. Формування наукового світогляду в процесі навчання і позакласній роботі.

Колектив та особистість як актуальна проблема сучасної школи. Методика формування і згуртування дитячого колективу.

Методика індивідуального підходу до учнів у виховному процесі виховної роботи з учнями.

Проблеми організації морального виховання в сучасній школі. Формування моральних цінностей, поглядів, переконань та моральних звичок.

Мета, завдання і сутність правового виховання. Соціально-психологічні і педагогічні причини антисуспільної поведінки та правопорушень учнів. Система профілактичної роботи по запобіганню правопорушень школярів.

Виховні технології з різними категоріями дітей (обдарованими дітьми, дітьми-сиротами, дітьми з обмеженими можливостями).

Зміст, завдання і основні напрямки позакласної і позашкільної роботи з розумового виховання учнів.

Система роботи школи, класу з екологічного виховання школярів. Формування екологічної культури. Методика організації різноманітних форм роботи з екологічного виховання учнів.

Оздоровча функція фізичної культури як основне завдання фізичного виховання молоді. Утвердження пріоритетів здорового способу життя. Поєднання зусиль школи і сім'ї у вихованні здорового покоління молоді.

Проблема формування естетичної культури школярів. Методика організації форм виховної роботи по формуванню художньо-естетичної спрямованості особистості. Нетрадиційні форми і методи естетичного виховання учнів.

Проблеми трудового виховання учнів. К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський, Д. Дьюї та ін. про працю як засіб самоствердження і самореалізації людини. Проблема профорієнтації учнів в умовах становлення ринкової економіки.

Гендерні відомості і статеве виховання. Форми і методи роботи по формуванню у випускників школи потреби у створенні сім'ї, відповідальності і обов'язків подружнього життя.

Дитячі та юнацькі організації і об'єднання. Вікові особливості становлення і розвитку дитячих груп та організацій. Форми і методи співпраці вчителя з дитячими та юнацькими об'єднаннями.

Родинно-сімейне виховання. П.Ф. Лесгафт, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський про значення сім'ї у вихованні особистості. Система взаємодії сім'ї та школи у вихованні учнівської молоді.

Мета, виховні завдання, функції та обов'язки класного керівника.

Соціально-правовий захист дитинства. Проблеми дитинства в сучасному суспільстві. Система соціального виховання та правового захисту дитинства.

2.4. Школознавство

Школознавство. Поняття про систему освіти. Реформування системи освіти на сучасному етапі в Україні (Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2022 рр.).

Система управління і керівництва освітою в Україні. Органи освіти, їх функції в управлінні діяльністю шкіл та інших загальноосвітніх навчальних закладів

Внутрішньошкільне керівництво і контроль.

Наукова організація праці в школі.

Передовий педагогічний досвід (ППД). Вивчення, узагальнення та впровадження ППД. Творче ставлення до ППД.

Методична робота в школі. Єдність навчально-виховних, методичних та дослід-

дницьких аспектів у педагогічній діяльності.

Рекомендована література

з алгебри та геометрії

1. Боровик В.Н., Яковець В.П. Курс вищої геометрії. Навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2004.
2. Ваврикович Л.В. Аналітична геометрія і лінійна алгебра: Навчальний посібник для студентів фізико-математичного факультету. Частина I. Ніжин: Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя, 2009. 171 с.
3. Ваврикович Л.В. Методичні рекомендації до розв'язування задач з розділу «Елементи векторної алгебри і метод координат»: посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 60 с.
4. Збірник задач до комплексного кваліфікаційного екзамену (вища математика): навчально-методичний посібник / укл.: Віра М.Б., Тарасенко О.В., Чорненька О.В. Ніжин: Видавництво НДУ, 2019.
5. Курниш А.В. Лінійна алгебра: навчальний посібник. Ч.1, 2. Ніжин, 2005.
6. Навчально-методичний посібник з алгебри і теорії чисел / Уклад. О.Л. Горбачук, М.Я. Комарницький, Ю.П. Матурін. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2006. 106 с.
7. Яковець В.П., Боровик В.Н., Ваврикович Л.В. Аналітична геометрія: Навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2004.
8. Циганок Л.В., Назаров В.Ю. Геометричні побудови. Ніжин: НДПУ, 2003.
9. Яковець В.П., Боровик В.Н. Курс диференціальної геометрії. Навч. посібник для студентів фізико-математичного факультету. Ніжин: НДПУ, 2004.
10. Яковець В.П., Боровик В.Н., Мельник В.Л., Ваврикович Л.В. Аналітична геометрія на площині. Практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2005. 269 с.
11. Яковець В.П., Боровик В.Н., Мельник В.Л., Ваврикович Л.В. Аналітична геометрія в просторі. Практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2005. 269 с.
12. Яковець В.П. Геометричні перетворення на площині. Тексти лекцій з геометрії для студентів фізико-математичного факультету. Видання друге. Ніжин: НДПУ, 2000.
13. Яковець В.П. Основи геометрії: навч. посібник для студентів фізико-математичного факультету. Ніжин: НДПУ, 2000.

з математичного аналізу, теорії функцій та диференціальних рівнянь

1. Математичний аналіз: завдання для самостійної роботи студентів: навч.-метод. посіб. / С.А. Кривошея, Н.В. Майко, О.В. Моторна, Т.М. Проценко. К.: Київський університет, 2013. Ч. 1. 323 с.
2. Ковальчук Б.В., Шіпка Й.Г. Основи математичного аналізу. У 2-х ч. Частина 1. Львів. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2010. 374 с. (Частина 2. Львів. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2010. 418 с.)
3. Лісевич Л.М., Бабенко В.В., Бокало М.М., Тріщ Б.М. Математичний аналіз у задачах і вправах. Львів, Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. 170 с.
4. Мильо О.Я. Границя послідовності. Границя функції. Методичні рекомендації та індивідуальні завдання для студентів природничих факультетів. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2003.

5. Мильо О.Я., Цаповська Ж.Я. Методичні рекомендації, приклади та індивідуальні завдання до вивчення розділу вищої математики «Диференціальне числення функцій однієї змінної» для студентів факультету електроніки. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2011. 62 с.

з шкільного курсу математики та методики навчання математики

1. Збірник задач з елементарної математики та методики викладання математики / Укл. Н.А. Барило, Л.М. Бойко, Н.П. Варущик та ін. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. 59 с.

2. Істер О.С. Математика 5 клас. К.: Генеза, 2018.

3. Істер О.С. Математика 6 клас. К.: Генеза, 2014.

4. Істер О.С. Алгебра: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Генеза, 2015.

5. Істер О.С. Геометрія: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Генеза, 2015.

6. Істер О.С. Алгебра: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Генеза, 2021.

7. Істер О.С. Геометрія: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Генеза, 2021.

8. Істер О.С. Алгебра: підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Генеза, 2017.

9. Істер О.С. Геометрія: підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Генеза, 2017.

10. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика 5 клас. Х.: Гімназія, 2018.

11. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика 6 клас. Х.: Гімназія, 2014.

12. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Алгебра. Підручник для 7 класу. Х.: Гімназія, 2015.

13. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Геометрія. Підручник для 7 класу. Х.: Гімназія, 2015.

14. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Геометрія. Підручник для 7 класу з поглибленим вивченням математики. Х.: Гімназія, 2016.

15. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Алгебра. Підручник для 7 класу з поглибленим вивченням математики. Х.: Гімназія, 2016.

16. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Алгебра. Підручник для 8 класу. Х.: Гімназія, 2017.

17. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Геометрія. Підручник для 8 класу. Х.: Гімназія, 2017.

18. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Геометрія. Підручник для 8 класу з поглибленим вивченням математики. Х.: Гімназія, 2017.

19. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Алгебра. Підручник для 8 класу з поглибленим вивченням математики. Х.: Гімназія, 2017.

20. Нелін Є.П. Алгебра в таблицях. Навчальний посібник для учнів 7-11 класів. Х.: Світ дитинства, 2019.

21. Нелін Є.П. Геометрія в таблицях. Навчальний посібник для учнів 7-11 класів. Х.: Світ дитинства, 2019.

22. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу: Дворівневий підручник для 10 класу загальноосвіт.навч. закладів. 4-те вид., виправл. Х.: Світ дитинства, 2008. 448 с.

23. Нелін Є.П., Долгова О.Є. Математика: алгебра і початки аналізу та геометрія (рівень стандарту). Х.: Гімназія, 2019.

24. Слєпкань З.І. Методика навчання математики: Підруч. для студ. мат. спеціальностей пед. навч. закладів. К.: Зодіак-ЕКО, 2000. 512 с.

25. Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О. Математика: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К., 2020.

З педагогіки та психології

Основна:

1. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник. - 2-е вид., переробл. К.: Знання, 2011. 333 с.

2. Виховні аспекти педагогічної діяльності у сучасній школі : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: Л.О. Дубровська, В.Л. Дубровський, В.В. Ковнер, О.С. Філоненко; за ред. Є.І. Коваленко – 3-тє видання, перер. та доп. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2015. 160 с.

3. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник для студ. вищ. навч. закл.; Одес. нац. мед. ун-т. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.

4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. - 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 349 с.

5. Ковбас Б. Родинна педагогіка: в 3-х т.: Науково-дослідний центр "Педагогіка і психологія вищої школи". - Івано-Франківськ, 2002 - Т. 1 : Основи родинних взаємовідносин. - 2002. 286с.

6. Малафіїк Іван Васильович. Дидактика новітньої школи [Текст]: навчальний посібник. К.: СЛОВО, 2015. 632 с.

7. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання [Текст]: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 415 с.

8. Падун Н.О., Самойленко О.В. Педагогічні ситуації: сутність та приклади вирішення: навч. посіб. Ніжин:НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 168 с.

9. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посібник. - 3-тє вид., стер. К.: Академвидав, 2009. 559 с.

Додаткова:

1. Закон України "Про загальну середню освіту" // Початкова школа. - №8.- 1999.

2. Закон України "Про освіту". - К., 2017.

3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник для студентів вищих пед. навч. закладів. К.: Вища школа, 2005. 343с.

4. Кравець В.П. Гендерна педагогіка: навчальний посібник для вищих педагогічних навчальних закладів освіти. Тернопіль: Джура, 2003. 416 с.

5. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. К.: Знання-Прес, 2003. 418с.

6. Коваленко Євгенія Іванівна. Історія зарубіжної педагогіки [Текст]: Хрестоматія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів; Міністерство освіти і науки України, НДУ імені Миколи Гоголя. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.

7. Малафійк І.В. Дидактика: Навч. посібник для студентів вузів. К.: Кондор, 2005. 398 с.
8. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. К., 2007. 656 с.
9. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: навч. посіб.; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: ВПЦ "Київський університет", 2007. 123 с.
10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні /За заг. ред. В.Г. Кременя. К: Пед. Думка, 2016.
11. Настільна книга педагога: Актуальні прийоми та методи навчання. Практичні поради. Нормативні документи [Текст] : учебное пособие. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / Упоряд.: В. М. Андрєєва, В. В. Григораш. Х.: Основа: Тріада, 2007. 352 с.
12. Освітні технології: Навчально-методичний посібник. / За ред. Пехоти О.М. - К.: 2003. С.3-26.
13. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243
14. Пермяков О.А., Морозов В.В. Педагогіка: навч. посіб. К: Знання, 2010. 171 с.
15. Рацул Анатолій Борисович. Педагогіка: інформативний виклад [Текст]: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: СЛОВО, 2016. 344 с.
16. Сорока Г.І. Організація виховної роботи: планування, аналіз, методичне забезпечення. Харків: Основа, 2005. 128 с.
17. Степанов О.М. Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : Посібник. К. : Академвидав, 2012. 528 с.
18. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. К., 1997.
19. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. К., 1996.
20. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 238 с.